

શિક્ષણ અને સમાજ
કલ્યાણ કેન્દ્રનું
માસિક મુખ પત્ર

વર્ષ : ૨૦

અંક : ૧

તાલીમ (સીઈઓ અને ડાયરેક્ટર)

૧૮ થી ૨૦ ડિસેમ્બર ૨૦૧૭ દરમ્યાન યુવામિત્ર માં ખેત ઉત્પાદક સંઘોના સીઈઓ તથા બોર્ડ ઓફ ડીરેક્ટર્સની તાલીમ યોજાઈ. જેમાં ખેડૂતો સાથેના સંબંધો (વાર્તાલાપ અને સંવાદ), પાક ઉત્પાદનની ઓળખ, ગ્રેડીંગ અને સોર્ટીંગ, સમજના અભાવે ઉદભવતી સમસ્યાઓ પર યુવામિત્રોએ પોતાના અનુભવો શેર કર્યા હતા.

શેર ભંડોળ, ઓફીસ, સ્ટાફ, પરિવહન, જાહેરાત, ખેડૂતો સાથે સંપર્ક, ઉત્પાદન સહિતની માહિતીઓ સાથે બિઝનેસ પ્લાન તૈયાર થાય અને તેના આધારે બોર્ડ ઓફ ડીરેક્ટર્સ અને સીઈઓની જવાબદારીઓ નક્કી કરી શકાય. આ ઉપરાંત વાર્ષિક સાધારણ સભા એક્સપર્ટ ડીરેક્ટર્સ, મેમોરેન્ડમ ઓફ એસોસીએશન, આર્ટીકલ્સ ઓફ એસોસીએશન, ડાયરેક્ટર આઈડેન્ટીફિકેશન નંબરને લગતી સમજ બનાવી.

દેવનદીવેલી પ્રોડ્યુસર કંપની મુલાકાત દરમ્યાન ડાયરેક્ટરોની ઓનરશીપ જોવા મળી. કંપનીએ માળખાકીય સુવિધા માટે ૧૦ લાખ રોકેલ છે અને જગ્યા ૧૧ વર્ષનાં કરાર પર રાખેલી છે.

જાન્યુઆરી ૨૦૧૪માં રચાયેલી ગ્રીન વિઝન એગ્રો પ્રોડ્યુસર કંપનીની પણ મુલાકાત કરી હતી.

કંપની ધારો તથા ગુડઝ એન્ડ સર્વીસ ટેક્સ અંગેની વિગતો બાબતે ચર્ચા થતા તેમાં ૧૯૫૬ અને ૨૦૧૩ ના કંપની ધારાની માહિતી આપી હતી. બેજિક એકાઉન્ટીંગ ફ્રેમ વર્ક, સ્ટોક રજીસ્ટર, કેશ બુક, બેંક બુક, ફીક્સ એસેટ રજીસ્ટર, પેરોલ તેમજ એકાઉન્ટીંગ સોફ્ટવેર ટેલિમાંથી રિપોર્ટ મેળવવા સમજાવ્યું હતું. આ ઉપરાંત જીએસટી, પ્રોવીડન્ડ ફંડ, ઈન્કમેટેક્સ અને ઈએસઆઈ એક્ટની માહિતી આપી હતી.

ખેત ઉત્પાદક સંગઠનના સંચાલનના પડકારોમાં મુખ્યત્વે ઓનરશીપ, ખેડૂતોને પ્રોત્સાહન, પ્રમોટર સંસ્થાની ભૂમિકા, તાલીમ, સ્ટાફની પસંદગી, સીઈઓની વ્યવસાયિક જાણકારી જેવી બાબતો પર યુવામિત્રએ પોતાના અનુભવોને આધારે જાણકારી આપી હતી.

છેલ્લે બિઝનેસ પ્લાન બનાવવા માટેની રીતો સમજાવી હતી.

અલ્પેશ કોટડીયા, પરેશ ચાવડા અને
બિપીન કુંજડીયા

પડકાર જેટલો મોટો સફળતા એટલી જ મોટી.

ટકાઉ ખેતી

સીએસપીસી અને ટાટા ટ્રસ્ટ દ્વારા જાન્યુઆરીની ૨૩મીએ તળાજા તાલુકાની મણાર લોકશાળામાં કુલ ૨૦ ગામના ૩૦૦ ખેડૂતો ભાઈઓ બહેનોની તેમજ ૨૪મીએ ગોપનાથ ખાતે કુલ ૩૦ ગામના ૪૫૦ ખેડૂત ભાઈઓ બહેનોની શિબિર મળી તેની વાતો આપની સાથે શેર કરું.

દોસ્તો તારીખ ૨૩ જાન્યુઆરીના રોજ જેમાં તળાજા તાલુકાના ગામોના ઈનોવેટીવ ખેડૂતોનું સજોડે સંસ્થા દ્વારા શાલ ઓઢાડી સન્માન કરવામાં આવ્યું હતું. તેમજ ખેડૂતોએ પોતાના અનુભવોનું શેરીંગ કર્યું હતું.

પાવઠીના ખેડૂત શ્રી લક્ષ્મણભાઈ ભૂતએ કરેલ વાતો કહું તો આ ખેડૂત ડબલ માળની ખેતી કરે છે. કુલ ૯ વીઢા જમીન, લીમીટેડ પાણી છતાં વાર્ષિક ૨૫ લાખની આવક. તેઓએ મંડપ પદ્ધતિ અપનાવી છે. મંડપ પર વેલાવાળા શાકભાજી અને નીચે અલગ પાક. સીસ્ટમ પણ એવી રીતે ગોઠવી છે કે ખેતીકાર્ય સરળ અને ઓફ સીઝન પાકનું વાવેતર કરી બમણી આવક મેળવે છે. જંતુનાશક તરીકે કુદરતી સંસાઢનોનો ઉપયોગ કરે છે. આ ખેડૂતને એક વાર મળવા જેવું છે જે તળાજા થી ૩ કિલોમીટરના અંતરે તેમનું ગામ છે.

વેળાવદરના દશુભા સરવૈયા છેલ્લા ૩ વર્ષથી

પોતાની ખેતીમાં મોનોકોટોફોસ તેમજ યુરીયા અને ડીએપી ખાતરનો ઉપયોગ બંઢ કરી માત્ર છાણીયા ખાતરનો જ ઉપયોગ કરે છે. હળવા ડોઝની દવાનો ઉપયોગ કરે છે. જેનાથી તેમને ખેતી ખર્ચ ઘટયો સાથે ઉત્પાદનની ગુણવત્તામાં સુઢારો આવ્યો છે.

ઝાંઝમેર ગામના વિકલભાઈ રવજીભાઈ વર્ષોથી રાસાયણીક ખાતર અને દવાઓનો ઉપયોગ કરતા નથી. અને જેમાં લીમડી, આકડો તેમજ ગાય આઢારીત ખેતી કરે છે. અને સાથે આજુબાજુના ખેડૂતોને ઓર્ગેનિક ખેતી કરવાનો અભિગમ આપે છે. ગાયના ગોમૂત્ર, છાણ અને શિંગડાના ખાતર વિષે વિસ્તારથી માહિતી આપી હતી.

બોરલા ગામના જામસંગભાઈએ જણાવ્યું કે તે કપાસમાં બોર્ડર પર નોન બીટીનું વાવેતર કરે છે. તેમજ આંતર પાક દ્વારા વઢારાની આવક મેળવે છે. સાથે કપાસનું ટુકા પાટલે વાવેતર કરી અને વીઢા દીઠ વઢારે છોડ સંખ્યા હોવાથી સરેરાશ ઉત્પાદનમાં વઢારો થાય છે.

છેલ્લે ખેડૂત મિત્રો, કપાસની સાઢી શેઢા પર ભેગી કરવી નહી કારણ કે તેમાં આવતા વર્ષ માટેનું ગુલાબી ઈયળનું બિયારણ પડયું છે. તો આ સાઢીનું સરસ ખાતર બનાવામાં ઉપયોગમાં લો અને ગુલાબી ઈયળથી બચો.

ડી.એન.ઝાલા ૯૮૨૫૪૨૨૪૪

બુઢ્ધિશાળી વ્યક્તિ અવસરની રાહ જોતો નથી, પણ અવસર પેદા કરે છે.

કોસ્ટલ ઝોન મેનેજમેન્ટ

૭૫૧૭ કિલોમીટરના ભારતીય દરિયા કિનારાના ૨૧% જેટલો એટલે કે ૧૬૫૦ કિલોમીટર લાંબો દરિયા કિનારો ગુજરાત રાજ્યને લાગેલો છે. જેમાં કચ્છ અને ખંભાતનો અખાત ૬૦% દરિયાઈ ક્ષેત્રને આવરી લે છે. એક દરિયાઈ નેશનલ પાર્ક અને ચાર અભયારણ્ય ગુજરાતના દરિયાઈ વેટલેન્ડ તરીકે દરિયાઈ જૈવ વિવિધતા માટે સમૃદ્ધ છે.

દરિયાકિનારાની વસાહતો માટે વ્યવસ્થાપનના હેતુથી એક રાષ્ટ્રીય કાર્યશાળા તા. ૧૨ અને ૧૩ ના રોજ ગાંધીનગર ખાતે યોજાઈ સંસ્થાના કાર્યકર તરીકે મે પ્રતિનિધિત્વ કર્યું. સંસ્થા હાલમાં જાફરાબાદ અને ઉનાના દરિયાકાંઠાના ખેડૂતો સાથે પ્રત્યક્ષ સંપર્કમાં છે તેમના ઘણાં પ્રશ્નો ઉપર સંસ્થાના કાર્યકર મિત્રો સંવાદ કરી રહ્યા છે. આ ઉપરાંત બે ગામોમાં લોકો દ્વારા જૈવિક વિવિધતા રજીસ્ટરો બનાવવાની કામગીરીમાં પણ કાર્યકરો જોડાયા હતા. જેમાં જે તે ગામના જાણકાર લોકો, સંસ્થા સાથે જોડાયેલ નિષ્ણાંતો તથા ગામની જૈવ વિવિધતા વ્યવસ્થાપન સમિતીઓ સાથે રહી દરિયાકાંઠાની જૈવિક સંપદાને ઓળખવાનો / સમજવાનો પ્રયાસ થયો હતો. આ ઉપરાંત ખારાશ વધવાના કારણે ખેતી અને તેના પર નિર્ભર પરિવારોની આજીવિકા પર પણ છેલ્લા સાતેક વર્ષથી આ વિસ્તારના લોકો સાથે સંવાદ

સાથે સંસ્થાના કાર્યકરોનો અનુભવ જોવા મળ્યો હતો જેમાં મને આ રાષ્ટ્રીય કક્ષાના સેમિનારથી વધુ જાણકારી પ્રાપ્ત થઈ છે.

ગુજરાત ઈકોલોજી કમિશનની ૧૯૯૨ થી ૨૦૧૭ સુધીની યાત્રાથી વાકેફ થયા. ઈન્ટીગ્રેટેડ કોસ્ટલ ઝોન મેનેજમેન્ટ પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત દરિયાઈ પ્રદૂષણ ઘટાડવા થરવાળા તથા મેચ્રુવના પુનઃ સ્થાપન કાર્ય જેવી બાબતો જાણવા મળી. આ ઉપરાંત કાર્યશાળામાં થયેલી તમામ બાબતો કે જે નિતી ઘડવા માટેના કાર્યાન્વયનમાં જરૂરી મુદ્દાઓ સમજવા પ્રયાસ કર્યો જે હું મારા સાથીઓ તથા કાર્યક્ષેત્રના લોકો સુધી પહોંચાડીશ.

દરિયાઈ વિસ્તારનો મેનેજમેન્ટ પ્લાન બનાવવા માટેની આ કોન્ફરન્સ હતી. જેમાં દરિયાને લગતા કેટલાક પ્રશ્નો ઉપર વાત કરવામાં આવી તેના નિયમન વ્યવસ્થાપન કઈ રીતે કરવું. આ કાર્યશાળામાં જીવસૃષ્ટિ કેવી રીતે બચાવી શકાય તે ઉપર પણ ચર્ચા કરવામાં આવી હતી.

દરિયાઈકાંઠા પર વૃક્ષો વાવી પર્યાવરણ અને જીવસૃષ્ટિમાં ફાયદો થાય તેવો પ્રયાસ. દરિયાઈ વિસ્તારમાં કોઈપણ પ્રકારની આપત્તિ વખતે જરૂરી અયોજન. દરિયાઈ જળને શુદ્ધ રાખવા માટેના પગલાં લેવા જેમ કે ઉદ્યોગ અને ગટરનું પાણી તેમા ન છોડવું અને કચરો ન નાખવો જેવી બાબતો સમજી અમલમાં મુકવા લોકોને જોડીશ.

— જયેશ ઢાવર

દરેક માનવીએ પોતાના જાતને જ વફાદાર રહેવું જોઈએ.

સ્વાલ્બર્ડ—ગ્લોબલ સીડ વોલ્ટ :

આશાનું છેલ્લું કિરણ

મયંક બોધરા(એમએસસી એગ્રી), રવિ

ગેવરીયા (એમએસસી એગ્રી), અંકિત

એમ. રૈયાણી (એમએસસી એગ્રી)

વનસ્પતિના બીજને કુદરતી તથા માનવસર્જિત આપદાઓથી રક્ષણ આપવા તથા વિલુપ્ત થતી અટકાવવા માટે એક વિશિષ્ટ પ્રકારના સંગ્રહસ્થાનમાં સંગ્રહ કરવામાં આવે છે જે સીડબેંક તરીકે ઓળખાય છે. સમગ્ર વિશ્વમાં હાલ ૧૭૦૦ જેટલી સીડબેંક / જીનબેંક જુદાજુદા પાકના બીજ સાચવી રહી છે જેથી ભવિષ્યમાં જરૂર પડે ત્યારે આ બીજનો માનવજાતના ભલા માટે ઉપયોગ કરી શકાય. પરંતુ આ દરેક સીડબેંક જુદીજુદી કુદરતી તથા માનવનિર્મિત પરિસ્થિતિઓ જેવી કે ભૂકંપ, પુર, આગ, યુદ્ધ, મશીનરીમાં ખરાબી, ટેકનોલોજી ફેલ થવી, કામદારોની હડતાલ, અકસ્માત, આર્થિક કટોકટી વગેરે પ્રત્યે ખુબજ સંવેદનશીલ છે. આવી પરિસ્થિતિમાં સીડબેંકમાં સંગ્રહ કરેલ જુદાજુદા ઉપયોગી બીજ નાશ પામી શકે છે તથા કુદરતે માણસ જાતને આપેલી અનમોલ દેન એવી જૈવવિવિધતા ગુમાવવાનો વારો પણ આવી શકે છે. ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિને પહોંચી વળવા માટે એક એવી સીડબેંકની જરૂરીયાત વર્તાય છે. જ્યાં સંગ્રહ કરેલ બીજ કોઈપણ આપદામાં સુરક્ષિત રહે અને જરૂર પડે ત્યારે ત્યાંથી દુનિયાના કોઈ પણ ભાગમાં તે બીજની ફરી પૂર્તિ કરી શકાય.

ફોવલેર નામના વૈજ્ઞાનિકે ૨૦૦૩ માં આવાજ એક બેકઅપ સંગ્રહસ્થાનની કલ્પના કરી હતી જ્યાં સમગ્ર વિશ્વના બીજ સુરક્ષિત રાખી શકાય. ૨૦૦૮ માં ફોવલેરના વિચારો સાકાર થયા અને કન્સલ્ટેટીવ ગ્રુપ

ઓન ઈન્ટરનેશનલ એગ્રીકલ્ચર રિસર્ચના સહયોગથી ‘ધ ગ્લોબલ સીડ વોલ્ટ’ એટલે કે વૈશ્વિક બીજ તિજોરી બનાવવામાં આવી. આ વોલ્ટ જુદી જુદી વનસ્પતિના બીજના સંગ્રહ તથા સંરક્ષણ માટેનું એક ખુબ વિશાળ સંગ્રહસ્થાન છે જે બરફથી થીજેલા પહાડની અંદર લગભગ ૫૦૦ ફૂટ ખોદકામ કરીને બનાવવામાં આવ્યું છે. જેમાં સમગ્ર ટ્રક પણ અંદર જઈ શકે છે. ગ્લોબલ સીડ વોલ્ટ વિશ્વના દરેક ખાદ્ય પાકના બિયારણ માટે સુરક્ષિત સ્વર્ગ સમાન છે જે પરમાણું યુદ્ધ કે કુદરતી હોનારત જેવી પરિસ્થિતિમાં પણ આપણા બીજનું બેકઅપ રાખે છે અને આપણે ઈચ્છીએ ત્યારે તે પાછા મેળવી શકીએ છીએ. આથી ઘણી વખત આને ‘ક્યામતના સમયની તિજોરી’ પણ કહેવામાં આવે છે અને તેને કોઈ વૈશ્વિક આપદાથી વિલુપ્ત થયેલી વનસ્પતિ સૃષ્ટિ માટે આશાના છેલ્લા કિરણ તરીકે જોવામાં આવે છે.

સ્થાન : આર્કટીક સમુદ્રમાં આવેલા નોર્વે દેશના વિવિધ ટાપુ સમુહમાં સ્વાલ્બર્ડ નામની જગ્યા પર ગ્લોબલ સીડ વોલ્ટનું નિર્માણ કરવામાં આવેલ છે. જે પૃથ્વીના ઉત્તર ધ્રુવથી લગભગ ૧૩૦૦ કિલોમીટર દુર છે.

નોર્વે દેશમાં ગ્લોબલ સીડ વોલ્ટનું નિર્માણ કરવાના કારણો; (૧) નોર્વે વૈશ્વિક રીતે વિશ્વાસપાત્ર અને આદરણીય દેશ છે, ખાસ કરીને જૈવવિવિધતા સંરક્ષણની બાબતમાં (૨) ત્યાંનું રાજકારણ ખુબજ સ્થિર છે જેથી લાંબા ગાળાના નિર્ણય લેવા શક્ય છે. (૩) નોર્વે એક દૂરસ્થ દેશ છે જ્યાં સામાન્ય માણસો તથા યુદ્ધખોરો માટે પહોંચવું સહેલું નથી તેમજ આ એક સુરક્ષિત અને યુદ્ધ માટે પ્રતિબંધિત જગ્યા છે. (૪) ઉત્તર ધ્રુવની નજીક હોવાથી કાયમ બરફ ઇવાયેલો રહે છે. જે સતત ૦ ડીગ્રી થી નીચું તાપમાન જાણવી રાખે છે આથી બીજ કુદરતી રીતે થીજેલા રહે છે. જો જરૂર

સફળતાના પાયમાં હંમેશા સંઘર્ષ જ હોય છે.

જણાય તો કુત્રિમ રીતે - ૧૮ ડીગ્રી જેટલું તાપમાન લઈ જવા માટેની વ્યવસ્થા પણ કરવામાં આવી છે. (૫) આ જગ્યા જીઓલોજીકલી સ્થિર હોવાથી ભૂકંપ આવવાની શક્યતા ખુબ ઓછી છે. (૬) સંગ્રહસ્થાન ગુફામાં હોવાથી ત્યાં પરમાણુ વિકિરણની અસર ઓછી થાય છે તથા હવામાં ભેજ પણ ઓછો છે. (૭) ઊંચાણ પર આવેલ હોવાથી પુરથી પણ બચાવે છે. (૮) ગ્લોબલ સીડ વોલ્ટના બાંધકામનો ખર્ચ આપવા માટે નોર્વે સહમત હતું.

સંરક્ષણ : સૌ પ્રથમ બીજને ઘાતુના વરખના ત્રણ પડવાળા બોક્સમાં પેક કરવામાં આવે છે. આ બોક્સને તિજોરીમાં બનાવવામાં આવેલ માળિયા પર મુકવામાં આવે છે જેનું તાપમાન અને ભેજ ચોકસાઈ પૂર્વક જાળવવામાં આવે છે સંગ્રહ રૂમનું તાપમાન - ૧૮ ડીગ્રી રાખવામાં આવે છે. આમ નીચું તાપમાન તથા ઓછા ભેજ અને ઓછા ઓકસીજનને કારણે બીજની ચયાપચય પ્રક્રિયા ધીમી પડી જાય છે અને બીજ લાંબા સમય સુધી જીવંત રહે છે.

ઉદ્દેશ : ગ્લોબલ સીડ વોલ્ટ ભલે સંકટના સમયે વિશ્વ માટે બીજના સ્ત્રોત તરીકે ઓળખાતો હોય પરંતુ આ સુવિધા ખેડૂતોને વહેંચવા કે ખાવાના બીજ પુરા પાડવા માટે નથી. આ વોલ્ટનો ઉદ્દેશ કૃષિ વૈજ્ઞાનિકોને પાક સંવર્ધન પુરા પાડવાનો છે. જેથી આ જૈવસંસાધનનો ઉપયોગ કરી કૃષિ વૈજ્ઞાનિક ખેડૂતોને ઉપયોગી એવી; વધુ ઉતારો આપનારી, અજૈવિક પરિબળો સામે ટકી શકનારી, પોષણયુક્ત તથા રોગજીવાત સામે પ્રતિરોધક જાત વિકસાવી શકે. આ વોલ્ટ એવી ઘણી બધી વનસ્પતિનું સંગ્રહસ્થાન તરીકે જોઈ શકાય.

આ ઉપરાંત આ વોલ્ટ એવી ઘણી બધી વનસ્પતિનું સંગ્રહ સ્થાન છે જે દુનિયામાંથી લુપ્ત થવાના આરે છે. ગ્લોબલ સીડ વોલ્ટ જુદા જુદા દેશમાં આવેલ સીડબેંકના

બેકઅપ તરીકે કામ કરે છે. વિશ્વની કોઈ પણ સીડબેંક પોતાને ત્યાં રહેલા બીજના નમુના ગ્લોબલ સીડ વોલ્ટને આપે છે અને જરૂર પડે ત્યારે તે પાછા પણ લઈ શકે છે. એટલે કે દેશની સીડબેંકમાં સંગ્રહ કરેલ બીજના નમુનાની એક વધારાની નકલ ગ્લોબલ સીડ વોલ્ટમાં રહે છે જે જરૂર પડેય વાપરી શકાય છે. ગ્લોબલ સીડ વોલ્ટમાં બીજ જમા કરાવવાનું તથા પાછા મેળવવાનું કામ આંતરરાષ્ટ્રીય નિયમો મુજબ થાય છે.

અત્યાર સુધી જુદી જુદી સીડબેંક ગ્લોબલ સીડ વોલ્ટમાં બીજ જમા જ કરાવતી હતી, બીજ પાછા લેવાની જરૂર નહોતી પડતી. પરંતુ ટુંક સમય પહેલા સિરિયામાં ચાલી રહેલા યુદ્ધને કારણે 'ઈન્ટરનેશનલ સેન્ટર ફોર એગ્રીકલ્ચર રિયર્સ ઈન ડ્રાય એશિયાસ' સંસ્થા દ્વારા ચલાવવામાં આવતી સીડબેંકને નુકશાન થતા તેમાં સંગ્રહ કરવામાં આવેલ બીજના નમુના નાશ પામ્યા હતા. આથી ત્યાંના કૃષિ વૈજ્ઞાનિકોએ ગ્લોબલ સીડ વોલ્ટમાં જમા કરાવેલ ઘઉં, જવ, તથા અન્ય અગત્યના ખાદ્ય પાકોના બીજ ફરીથી પ્રાપ્ત કરી પોતાની સીડબેંક પુનઃ કાર્યરત કરી હતી.

ગ્લોબલ સીડ વોલ્ટની બીજ સંગ્રહ કરવાની ક્ષમતા ખુબ વધારે છે. જો કોઈ પાકની એક જાતના ૫૦૦ બીજ લેવામાં આવે તો આવી ૪.૫ મિલિયન જાત સંગ્રહ કરવાની ક્ષમતા ગ્લોબલ સીડ વોલ્ટમાં રહેલી છે. હાલમાં તેમાં વિશ્વના અલગ અલગ દેશ દ્વારા જમા કરાવેલ બીજના ૮૩૦૦૦૦ નમુના સંગ્રહવામાં આવેલ છે. ગ્લોબલ સીડ વોલ્ટ, તેમાં સંગ્રહ કરવામાં આવેલ બીજની માલિકી ધરાવતું નથી. જે સંસ્થાએ બીજ જમા કરાવ્યા હોય તેની જ બીજ પર માલિકી રહે છે. તે પોતે આ બીજનો ઉપયોગ કરી શકે છે અથવા તો અન્ય કોઈને આ બીજ આંતરરાષ્ટ્રીય નિયમો મુજબ ઉધાર આપી શકે છે.

સારા વિચાર માનવીને સજ્જન બનાવે છે.

ઉનાળુ રૂતુ માટે કારેલીની વૈજ્ઞાનીક ખેતી પધ્ધતિ તથા મંડપ પધ્ધતિ

સુધારેલ જાતો : પ્રિયા, પુસદોમૌસમી, કોઈમ્બુર લાંબા, ટુકા પાદરા અને પુસા વિશેષ

હાઈબ્રીડ જાતો : એમ.બી.ડી.એચ.—૧૦૧

બીજનો દર : ૩ થી ૪ કિલો ગ્રામ પ્રતિ ૧ હેક્ટર બીજની જરૂરીયાત રહે છે.

બીજની માવજત : કેપ્ટાન અથવા થાયરમ ૨ થી ૩ ગ્રામ પ્રતિ કિલો બીજ દીઠ દવાના પટની માવજત આપવી. ઉપરાંત કારેલાના બીજને ૨૪ કલાક પાણીમાં પલાળી પછી વાવવા જેથી ઉગાવો સારો થાય છે.

વાવેતર સમય : ચોમાસુ ઋતુ માટે : જુન—જુલાઈ

ઉનાળુ ઋતુ માટે : ફેબ્રુઆરી—માર્ચ

ખાતર : સેન્દ્રિય ખાતરમાં ૮ થી ૧૦ ટન છાણીયું પ્રતિ હેક્ટરે જમીન તૈયાર કરતી વખતે આપવું.

રાસાયણિક ખાતર આપવા નાઈટ્રોજન, ૬૦ કિ.ગ્રા ફોસ્ફરસ તથા ૬૦ કિ.ગ્રા. પોટાશ ખાતર આપવા. નાઈટ્રોજન ખાતરનો અડધો જથ્થો (૩૦ કિ.ગ્રા.) તેમજ ફોસ્ફરસ અને પોટાશ ખાતરનો બધો જથ્થો વાવેતર વખતે પાયાના ખાતર તરીકે એટલે કે ૧૩૦ કિ.ગ્રા. ડીએપી, ૧૩ કિ.ગ્રા. યુરીયા તથા ૧૦૩ કિ.ગ્રા. મ્યુરેટ ઓફ પોટાશ પ્રતિ હેક્ટરે આપવા. રોપણીના ૩૦

દિવસ પૂર્તિ ખાતર તરીકે નાઈટ્રોજન ૩૦ કિ.ગ્રા (૬૩ કિ.ગા. યુરીયા) આપવો જોઈએ.

મંડપ પધ્ધતિ : આ પાકમાં મંડપ બનાવી ટ્રેલીંગ કરી શકાય. વાવેતર બાદ ૨૦ થી ૨૫ દિવસે સિમેન્ટના થાંભલાઓનો મંડપ બનાવી શકાય અથવા કાયમી લોખંડના ઝેંગથી વાયર બાંધી ફિક્સ ફેમ ફિલ્ડમાં ઉભી કરી શકાય. મંડપ પધ્ધતિમાં વેલાની વૃદ્ધિ સારી થાય છે. ફળની લંબાઈ પણ વધે છે. આ ઉપરાંત ફળ જમીનને અડતા ન હોવાથી બગાડ થતો નથી. ફળની ગુણવત્તા સારી મળે છે. અને વીણી તથા અન્ય ખેતી કાર્યોમાં સરળતા રહે છે.

અખતરાઓના પરીણામ ઉપરથી માલુમ પડેલ છે કે મંડપ પધ્ધતિથી કારેલાના પાકમાં અંદાજે ૨૨ ટકા વધુ ઉત્પાદન મળે છે.

— નરેન્દ્રભાઈ પોંકીયા

વજનનો અનુભવ ન કરાવે તેનું નામ સ્વજન.

ટપક સિંચાઈ પધ્ધતિ

ટપક સિંચાઈ પધ્ધતિએ સંપુર્ણ વૈજ્ઞાનિક પધ્ધતિ છે. તે પૃષ્ઠતાણ ઘટાડી પાણી હલકુ કરે જેથી છોડમાં પ્રકાશ સંશ્લેષણની પ્રક્રિયા ઝડપી બને અને પાણીના અંદરના તમામ મીનરલનો લાભ જમીન અને પાકને મળે છે. પાકની ગુણવત્તા સુધરવાની સાથે ૬૦ થી ૮૦% પાક ઉત્પાદન વધે. ખાતરો અને દવાઓ જમીનમાં પુરેપૂરા ભળવાથી ખેડુતોને ૧૦૦% વળતર મળે છે. પાણીના ટીપેટીપાનો ઉપયોગ થાય, જમીનને નરમ અને છિદ્રાળુ બનાવે, જમીનની પાણી સંગ્રહ કરવાની શક્તિ વધે, પાકને જરૂરિયાત મુજબ પાણી મળવાથી પાકના મુળીયામાં સફેદ છારી જે ક્ષારના કારણે લાગી જતી હોય છે તે બંધ થાય છે. મુળના છિદ્રોને ખુલ્લા રહે જેથી તેની કાર્યક્ષમતાં વધશે અને પાક લીલોછમ અને દળ દાર બને છે તેમજ પાકને ઝડપથી વૃદ્ધિ કરવામાં મદદરૂપ થાય છે.

હાલ ગુજરાત ગ્રીન રીવોલ્યુશન કંપની માન્ય આશરે ૭૦ જેટલી કંપનીઓ ટપક સિંચાઈ માટે કાર્યરત છે. તદુપરાંત સરકાર દ્વારા ટપક સિંચાઈ અપાવનાર ખેડુતને ૭૦% સબસીડી આપે છે.

હાલ ખેડુતો, આપણે જાણીએ છીએ કે દિવસેને દિવસે પાણીની તંગી સર્જાઈ રહી છે. તેના નિરાકરણ માટે ટપક સિંચાઈ શ્રેષ્ઠ વિકલ્પ છે. "આજે નહી તો કાલે ટપક વિના નહી ચાલે"

— બીપીનભાઈ કુંજડીયા

ગૃહ ઉદ્યોગ તાલીમ

હરીરાજના ઉત્તમ કપાસની પહેલ કાર્યક્રમ અર્તગત રાંઠીયા મુકામે બેકરી શાળા યોજાઈ. ડો.કાતરીયા અને ડો. રાખોલીયા (જી.કૃ.યુ.)એ મહિલાગૃપને બે વાનગી શીખવાડી.

(૧) કેક : (સામગ્રી) મેંદો ૧૫૦ ગ્રા. ઘી ૧૦૦ ગ્રા. દળેલી ખાંડ ૧૦૦ ગ્રા. કોર્ન ફ્લોર ૧૦ ગ્રા. દૂધ ૧૦ ચમચી, બેકીંગ પાઉડર ૨ ગ્રા. વેનીલા એસન્સ ૨ મિલી (બનાવવાની રીત) મેંદામાં બેકીંગ પાવડર, કોર્ન ફ્લોર ઉમેરી ચાળો. ઘી અને ખાંડને ફીણો, તેમાં એસન્સ, થોડો મેંદો અને દૂધ ઉમેરી પાતળું મિશ્રણ બનશે. ઘી લગાવી થોડો મેંદો છાંટી તેમાં મિશ્રણ ઉમેરી ૧૫૦ ઉષ્ણતાપમાને ૨૦ મિનીટ પકાવો.

(૨) મીઠા અને ખારા બિસ્કીટ : (સામગ્રી) મેંદો ૧૦૦ ગ્રામ. ઘી ૫૦ ગ્રામ. ખાંડ(દળેલી) ૨૫ ગ્રામ. એમોનિયમ બાય કાર્બોનેટ અથવા ખાવાના સોડા ૧ ગ્રામ. અજમા ૨ ગ્રામ. મીઠું— ૩ ગ્રામ. દૂધ ૩ ચમચી (બનાવવાની રીત) ઘી અને ખાંડને ફીણો, આ મિશ્રણમાં એમોનિયમ બાય કાર્બોનેટ, અજમા, મીઠું અને દૂધ ઉમેરી મિક્ષ કરો, તેમાં થોડો— થોડો મેંદો ઉમેરી તૈયાર કરો. કણકને બિસ્કીટની જાડાઈમાં વણી અને બિસ્કીટ કટર વડે કાપો અને તેને ડીશમાં અર્ધા ઈંચના અંતરે ગોઠવો. ૧૫૦ ઉષ્ણતાપમાને ૨૦ મિનીટ પકાવો.

— સ્વાતી પટોળીયા

કોઈ વ્યક્તિ એવી પણ હોય છે. જે ફક્ત આપણી સામે જ આપણી હોય છે.

In this month

- 5 Coordination Committee meeting at Amreli.
 6 Review and planning meet, CSPC.
 7 PMFBY workshop, Amreli.
 9 Bakery business training, Randhiya.
 9 IPDM training on rabi season, Shedubhar.
 9 Core Team meeting at Amreli
 9-10 Learning Audit exposure, Kutcch
 11 Meeting for MEDP (NABARD) Ahmadabad
 15 Planning for 2018.19 with SSKK & HCT team
 19 Regional workshop on Farmers Producers' Organisation at Una.

- 20-23 Farmers & staff Exposure visit at Ronotsav, VRTI, KVK Mundra & tissue culture unit INGJ 14 and 27
 24 Attend share distribution of Dhatarvadi FPO at Rajula.
 26 Gender base drama of republic day celebration.
 28-30 Documentary shoot by CC in BCI.
 30-31 Field visit of WRM by CEO CSPC.
 30-31 Assessment visit of SSKK by CA

રમુજ એક થેરેપી

શિક્ષક : ચંદ્ર ઉપર પહેલો પગ, મુકયો હતો?
 પપ્પુ : નીલ આર્મસ્ટ્રોંગ એ.
 શિક્ષક : અને બીજો?
 પપ્પુ : બીજો પણ એણે જ મૂક્યો હશે...
 લંગડી રમવા થોડો ગયો હતો.

Printed, published and edited by Hardik Dhirajlal Vagadia on behalf of Educational & Social Welfare Centre, Published from Tapak Karyalay, 26-Omnagar-3, Hanumanpara Road, Amreli and printed at Geeta Graphics, F-1 Sahjanand market, Station road, Amreli.

Post Reg. No. Amreli/091/2015-17
Valid Upto 31/12/2017

RNI No. GUJGUJ/1999/01521

Book -Post, Printed Matter **Date Of Issue 1st of month**

ટપક કાર્યાલય :

શિક્ષણ અને સમાજ કલ્યાણ કેન્દ્ર,
 ૨૬,ઓમનગર(૩), હનુમાનપરા રોડ,
 ગોકુલ પાર્ક સામે, અમરેલી-૩૬૫ ૬૦૧.

Tel/Fax : 02792-223525

E-mail : tapak@sskkamreli.org website: www.sskkamreli.org

પહેલું મૌન વાણીનું અને છેલ્લું મૌન વિચારનું છે.